

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364” (477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

<i>Сомок Данійл Миколайович</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДДАЛЕНОЇ БІОМЕТРИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ	248
<i>Халаїм Діана Сергіївна,</i> ОСОБЛИВОСТІ СТЯГНЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ВТРАТ ТА 3% РІЧНИХ ЗА КРЕДИТНИМИ ДОГОВОРАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВИЙ БАЛАНС МІЖ ІНТЕРЕСАМИ КРЕДИТОРА І БОРЖНИКА	251
<i>Цупенкова Анна Олександрівна</i> СПАДКУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	254

НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ

ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

<i>Балик Анна Вікторівна, Іскра Єлизавета Сергіївна</i> ФОРС-МАЖОРНІ ОБСТАВИНИ ПРИ ВИКОНАННІ ГОСПОДАРСЬКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	258
<i>Волошенюк Олександра Юріївна,</i> ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У БІЗНЕСІ ЧЕРЕЗ ІНСТИТУТ БІСНЕС-ОМБУДСМЕНА	262
<i>Горбик Дарина Віталіївна,</i> ТИПОВІ АРБІТРАЖІ УГОДИ, ЇХ ПРАВОВА ПРИРОДА.....	266
<i>Довгонос Іванна Юріївна, Ткаченко Владислав Артемович</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	270
<i>Кушнір Олександр Олександрович,</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	274
<i>Лукашова Яна Валентинівна,</i> ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	277
<i>Родрігес Лілія Фаб'янівна,</i> РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БІЗНЕСУ.....	281
<i>Соловей Анна Олегівна, Решетило Яна Сергіївна,</i> КОМБІНОВАНІ ПРОЦЕДУРИ У МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБІТРАЖІ	283
<i>Халаїм Діана Сергіївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ ЧЕРЕЗ ЦЕНТРИ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА «ДІЯ. БІЗНЕС»	287

та створюють нерівні умови для учасників ринку. Перспективними напрямками вдосконалення системи ліцензування є діджиталізація процесів, дерегуляція та гармонізація з європейськими стандартами. Ці зміни підвищать ефективність ліцензування, зменшать адміністративні бар'єри та сприятимуть розвитку конкурентного бізнес-середовища в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Господарський кодекс України : від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.
2. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.
3. Бекірова Е. Е. Правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04. Донецьк, 2006.

Лукашова Яна Валентинівна,

*Студентка 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Будурова Г. М.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання під час війни є надзвичайно важливим для країни, так як бізнес виступає одним з головних джерел поповнення державного бюджету. Саме тому уряд має бути зацікавленим у залученні нових інвесторів та стимулюванні створення нових підприємств, що сприятиме економічній стійкості, збільшенню робочих місць і зміцненню фінансової бази країни навіть у таких складних умовах.

Законне здійснення господарської діяльності не допускається без її легалізації, а саме – отримання необхідних юридичних документів, які надають право займатися тим чи іншим видом діяльності. Здійснення господарської діяльності без відповідних документів тягне за собою відповідальність, як господарсько-правову, так і адміністративну.

До легалізації суб'єктів господарської діяльності належить:

- державна реєстрація таких суб'єктів;
- ліцензування господарської діяльності;
- патентування об'єктів права промислової власності, що використовуватимуться при здійсненні господарської діяльності;
- отримання дозволу на здійснення окремих видів діяльності;
- квотування й ліцензування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності тощо

Звичайно, державна реєстрація суб'єктів господарювання можлива лише на територіях, підконтрольних Україні. Території, на яких заборонено здійснювати реєстраційні дії, визначено «Переліком адміністративно-територіальних одиниць, в межах яких припиняється доступ користувачів до єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України, в умовах воєнного стану», який затверджено наказом Міністерства юстиції України від 27 липня 2022 року № 2668/5 [1].

Крім того, відповідно до підпункту 1 пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів від 06 березня 2022 р. № 209, забороняється державна реєстрація, вчинення інших реєстраційних дій:

- державними та приватними виконавцями, що не включені до переліку, про який Міністерство юстиції повідомляє технічному адміністратору Державного реєстру прав;
- державними реєстраторами та нотаріусами, місцезнаходженням та робочим місцем яких є адміністративно-територіальна одиниця, що належить до територій активних бойових дій (крім територій активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси) та тимчасово окупованих Російською Федерацією територій, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, для яких не визначена дата завершення бойових дій або тимчасової окупації [2].

Щодо ліцензування або отримання дозволів, то в цих випадках для суб'єктів господарювання передбачена можливість подання декларації про провадження господарської діяльності без отримання дозвільних документів (окрім переліку видів господарської діяльності, зазначених у додатку 2 до Постанови Кабінету Міністрів України

від 18 березня 2022 р. № 314, до яких входять ті, які можуть спричинити серйозну шкоду екології, великій кількості людей, призвести до забруднення, загибелі чи інших тяжких наслідків, і ще до введення воєнного стану жорстко регулювалися урядом).

Така декларація подається в електронній формі – через Єдиний державний веб-портал електронних послуг, або в паперовій формі – через центр надання адміністративних послуг, після чого передається органам ліцензування, дозвільним органам та суб'єктам надання публічних (електронних публічних) послуг засобами Порталу Дія.

Термін дії чинних строкових ліцензій, дозвільних документів та результатів надання публічних послуг з виконання робіт і/або надання послуг у сфері протимінної діяльності автоматично продовжується на період воєнного стану та на три місяці після його завершення чи скасування. При цьому періодичні та чергові платежі за цими документами відстрочуються на вказаний термін, за винятком ліцензій у сфері організації та проведення азартних ігор та відповідних платежів за них [3].

Право промислової власності на винахід, корисну модель засвідчується патентом, а на промисловий зразок – свідоцтвом (ст. 156 Господарського Кодексу України) [4]. У випадку продовження дії такого свідоцтва або підтримання чинності майнових прав, законодавством передбачено наступні пільги.

Згідно з другим абзацом пункту 1 частини 1 Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» від 01.04.2022 р. № 2174, якщо строк продовження дії свідоцтва на торговельну марку або підтримання чинності майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти інтелектуальної власності починається в день запровадження в Україні воєнного стану або в будь-який інший день його дії, відповідна дія вважається виконаною вчасно, якщо вона здійснена не пізніше ніж через 90 днів після припинення чи скасування воєнного стану.

Абзац третій цього ж пункту вказує, що майнові права інтелектуальної власності, строк чинності яких закінчується в день введення воєнного стану або під час його дії, залишаються дійсними до дня, що настає після припинення чи скасування воєнного стану. І з того дня їх чинність може бути продовжена у встановленому порядку з урахуванням особливих положень цього Закону [5].

Квотування й ліцензування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності в умовах війни не зазнали значних змін, так як щороку Кабінет Міністрів України постановляє новий перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квотуванню.

Українське законодавство досить гнучке й уряд України активно адаптує його для підтримки бізнесу в умовах воєнного стану, надаючи суб'єктам господарювання пільги та застосовуючи спрощення до окремих видів діяльності. Адже це в інтересах самої держави – продовження функціонування важливих секторів економіки у такий час.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про внесення змін до Переліку адміністративно-територіальних одиниць, в межах яких припиняється доступ користувачів до єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України, в умовах воєнного стану : Наказ Міністерства юстиції України від 27.06.2022 № 2668/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0709-22#Text>

2. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів від 6 березня 2022 р. № 209. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-%D0%BF#n6>

3. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів від 18 березня 2022 р. № 314. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#n27>

4. Господарський Кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n324>;

5. Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введенного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України : Закон України від 01.04.2022 № 2174. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2174-20#Text>